

Násilí v blízkých vztazích – analýza charakteristik domácností, žen a mužů

**PAQ - Prokop Analysis and Quantitative Research,
Centrum LOCIKA a Nadace Sirius**

leden 2021

Obsah

Úvod	3
Vymezení pojmů.....	4
Cíle analýzy.....	4
Metodologie	5
Charakteristik domácností, žen a mužů	7
Charakteristiky domácností.....	7
Charakteristiky žen	22
Charakteristiky mužů.....	28
Situace v původní rodině.....	32
Prediktory domácího násilí: regresní analýza.....	33
Závěrečné shrnutí.....	34

Úvod

PAQ Research je sociologická výzkumná organizace založená sociologem Danielem Prokopem. Věnuje se analytickým projektům zejména z oblastí vzdělávání, sociálních problémů a politiky. Závěry analýzy k charakteristice domácností z hlediska násilí v blízkých vztazích jsou prezentovány v této zprávě. Na základě poptávky Nadace Sirius a ve spolupráci s Centrem LOCIKA zpracovala PAQ Research datovou analýzu k tématu násilí v blízkých vztazích.

Nadace Sirius již více než 11 let usiluje o zlepšování a rozvoj kvality života dětí. Pomáháme dětem, které neměly v životě štěstí, ať už se jedná o problematiku zdravotního postižení či ohrožení sociálním prostředím. Cílem nadace je hledat svými aktivitami cesty, které povedou k trvalým pozitivním změnám v systému péče o ohrožené děti.

V průběhu let 2019 a 2020 se aktivity nadace v oblasti prevence soustředí mj. na téma násilí v blízkých vztazích, domácího násilí a problematiky zneužívání, týrání a zanedbávání dětí (tzv. syndrom CAN) v České republice. V rámci těchto aktivit byla vydána zpráva identifikující slabá místa a příležitosti pro zlepšení systému ochrany dětí ohrožených zneužíváním, týráním a zanedbáváním v ČR (zpráva je ke stažení na webových stránkách Nadace Sirius www.nadacesirius.cz/projekty/primarni-prevence).

Nadace Sirius vždy usilovala o využívání odborných poznatků a analýz dat k rozhodování o systémových změnách v jednotlivých řešených oblastech. Proto jsme se rozhodli využít data z našeho velkého výzkumu „Predikce ohrožení rodiny“ a zkusit z nich získat informace o charakteristikách domácností, jejichž členové se setkávají či setkali s násilím.

Autoři analýzy:

Daniel Prokop a **Tomáš Dvořák** (PAQ Research) s podporou **Petry Wünschové** (Centrum LOCIKA)

za Nadaci Sirius se na tvorbě podíleli Dana Lipová, Roman Petrenko, Veronika Bushuyeva a Kamila Badová

Vymezení pojmů

Pojem „násilí v blízkých vztazích“ zahrnuje širokou škálu projevů: nadměrné řízení života druhých osob, fyzické násilí (bití, škrcení), psychické násilí (ponižování, izolování, zastrašování), sexuální zneužívání či ekonomické zneužívání. Tyto projevy se mohou odehrávat mezi osobami v rámci jedné domácnosti, ale také mezi příbuznými či jinými blízkými osobami nesdílejícími společnou domácnost. Někdy jsou projevy násilí vzájemné, někdy se jedná o jednostranné chování. Může se ho dopouštět jedna osoba ale také pár či skupina osob vůči jednotlivci i skupině.

Pokud je dítě součástí mezilidských vztahů, ve kterých je přítomno násilí, znamená to vždy vážné ohrožení pro jeho tělesný, duševní i společenský vývoj. A to i v případech, kdy dítě není objektem násilných projevů, ale „pouhým“ pozorovatelem (např. násilí v partnerských vztazích). Právo dítěte na dětství bez násilí je součástí Úmluvy o právech dítěte¹, článek 19 s názvem „Ochrana před veškerými formami násilí“.

Být přítomen při situacích násilí v blízkých vztazích vyvolává v dětech traumatickou reakci a v některých případech i rozvoj komplexního vývojového traumatu či posttraumatickou stresovou poruchu. Světová zdravotnická organizace WHO považuje svědectví násilí mezi rodiči za psychické týrání dítěte. Z mnoha výzkumů je zřejmé, že tyto situace mají na psychosociální vývoj dítěte stejný dopad, jako kdyby bylo dítě přímou obětí násilí v rodině. Pokud se dítěti nedostane odborné pomoci, mohou se mu prožité momenty vracet v podobě nepříjemných vzpomínek či snů po mnoho let a způsobují zdravotní i psychické obtíže, snižují školní úspěšnost dítěte i jeho schopnost navazovat zdravé vztahy. Výrazně roste riziko rozvoje masivní úzkosti, deprese, rizikového či agresivního chování. Opakované svědectví či zážitek týrání v rodině může mít závažné dopady i na aktuální i budoucí zdravotní stav dítěte².

mohou ovlivnit volbu partnerů či způsoby výchovy vlastních dětí. Násilí v blízkých vztazích tak funguje jako fenomén, který se reprodukuje a opakuje v dalším životě jedince a přenáší se na další osoby, včetně dalších generací.

Cíle analýzy

Cílem analýzy je popsat:

1. Jaké jsou charakteristiky domácností v ČR, ve kterých probíhá násilí v blízkých vztazích?
2. Jaké jsou charakteristiky žen a mužů, kteří žijí v těchto domácnostech?

Popisujeme profily domácností, profily žen a profily mužů, pro které je typické násilí v blízkých vztazích, a porovnáváme se zbytkem populace ČR. Prezentace má podobu třídění příslušných skupin (domácnosti, ženy, muži) jako % zasažení násilím ve skupinách definovaných různými faktory.

¹ <https://www.unicef.cz/aktualne/82292-umluva-o-pravech-ditete>

² Adverse Childhood Experiences Study - https://cs.qwe.wiki/wiki/Adverse_Childhood_Experiences_Study

Metodologie

Analýza vychází z výzkumu nadace Sirius:

Kvantitativní výzkum „Predikce ohrožení rodiny“ byl realizován v roce 2015 na rodinách s dětmi do 12 let včetně. Vzorek se skládal ze vzorku běžné populace a dodatečného vzorku populace rodin v péči neziskových organizací.

Data byla vážena dle proměnných: vzdělání hlavy domácnosti, věku dítěte, kraje, velikosti místa bydliště a typu rodiny. Dále byla dovážena podle výskytu hlavních typů rizik podle jejich zastoupení v běžné populaci – celkové odhady tedy odpovídali populační prevalenci problémů, ale porovnání cílových skupin bylo robustnější díky zařazení dodatečného vzorku.

Definice násilí v blízkých vztazích pro účely analýzy:

Jedná se o zkušenost s jakýmkoliv typem násilí (fyzické i psychické, mezi partnery i vůči dětem), které se objevilo více než jednou či se objevilo jednou, ale nebylo z pohledu alespoň jednoho partnera vyřešeno.

Konkrétně se v dotazníku z roku 2015 jednalo o položky v přesném znění:

E03. Byla/je vaše rodina konfrontována některou z následujících situací?

G	Fyzické násilí mezi dospělými členy domácnosti
H	Psychické násilí mezi dospělými členy domácnosti
I	Fyzické násilí vůči dítěti
J	Psychické násilí vůči dítěti

Možnosti odpovědi (rekódované):

- 1 Nestalo se nikdy
- 2 Stalo se jednou, vyřešilo se
- 3 Nevyřešilo se, nebo se opakovalo vícekrát

Do analýzy byly zařazeny pouze jednotky s výskytem hodnoty „Nevyřešilo se, nebo se opakovalo vícekrát“.

Velikost vzorku:

N=6292

Z původního souboru byly vyřazeny rodiny v pěstounské péči a jiné formy soužití.

Počet domácností s násilím v blízkých vztazích N= 374 (5,9 %).

Jak číst tuto zprávu?

V analýze jsou rozlišeny 4 skupiny. Výsledky jsou poté ve zprávě srovnávány v těchto 4 skupinách.

1. **Všechny rodiny bez násilí:** Jde o všechny rodiny, ve kterých opakovaně nedošlo a ani nedochází k žádné formě násilí v blízkých vztazích.
2. **Všechny rodiny s násilím:** Jde o všechny rodiny, ve kterých docházelo nebo dochází k násilí v blízkých vztazích.
3. **Úplné rodiny bez násilí:** Jedná se o rodiny bez samoživitelek (samoživitelky z této skupiny vyřazeny), ve kterých nedocházelo nebo nedochází k násilí v blízkých vztazích.
4. **Úplné rodiny s násilím:** Jedná se o rodiny bez samoživitelek, ve kterých docházelo nebo dochází k násilí v blízkých vztazích.

PŘÍKLAD:

V případě bydlení platí pro všechny rodiny bez násilí, že ve vlastním bydlení žije 71 % těchto rodin. V případě všech rodin s výskytem násilí v blízkých vztazích jde pouze o polovinu rodin (51 %), protože významná část žije v nájemním bydlení (33 %) nebo na ubytovnách (16 %).

	TYP BYDLENÍ			
	Všechny rodiny: bez násilí	Všechny rodiny: s násilím	Úplné rodiny: bez násilí	Úplné rodiny: s násilím
Vlastnické	71%	51%	77%	61%
Nájemní	25%	33%	22%	32%
Jiné (ubytovna, sociální služby, u známých, atd.)	3%	16%	1%	7%

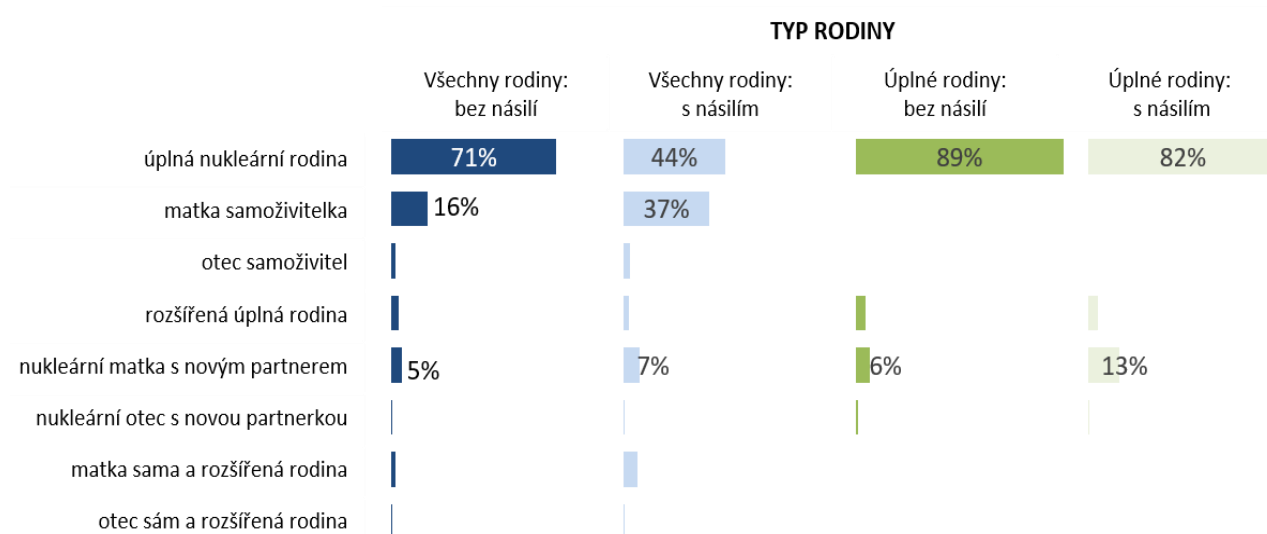
Charakteristik domácností, žen a mužů

Charakteristiky domácností

Typ rodiny

Existuje silná souvislost mezi typem rodiny a zkušeností s násilím v blízkých vztazích. V rodinách, které mají zkušenost s násilím v blízkých vztazích, jsou výrazně častěji zastoupeni sólo rodiče (matky samoživitelky). Silnější je také zastoupení nukleárních matek s novým partnerem. Pro všechny rodiny se zkušeností s násilím v blízkých vztazích platí, že v 44 % se jedná o úplné nukleární rodiny, ve 37 % to jsou matky samoživitelky a v 7 % jde o nukleární matky s novým partnerem.

Domníváme se, že jde převážně o následek situací, kdy násilí v blízkých vztazích bylo jedním z důvodů pro rozpad původní rodiny. Abychom tento vliv eliminovali a nezakresloval nám představy o charakteristikách rodin se zkušeností s násilím v blízkých vztazích, používáme v grafech celkem 4 skupiny rodin, přičemž ty zelené grafy představují čísla pouze za úplné rodiny (sólo rodiče/samoživitelské rodiny byly z této skupiny vyřazeny).

Zdroj: SIRIUS 2015.

Závislosti na alkoholu a návykových látkách

Častější závislost na alkoholu a návykových látkách významně odlišuje rodiny s násilím v blízkých vztazích od zbytku domácností.

Zatímco mezi rodinami bez násilí je opakovaný výskyt alkoholismu přibližně 3 %, v rodinách s násilím v blízkých vztazích je to přibližně 30 %. Se závislostí na alkoholu se nikdy nesetkalo 94 % všech rodin bez násilí v blízkých vztazích oproti 63 % všech rodin s výskytem násilí v blízkých vztazích.

ZÁVISLOST NA ALKOHOLU

	Všechny rodiny: bez násilí	Všechny rodiny: s násilím	Úplné rodiny: bez násilí	Úplné rodiny: s násilím
Nestalo se nikdy	94%	63%	96%	59%
Stalo se jednou v minulosti	3%	9%	2%	10%
opakovaně v minulosti či se děje v současnosti	3%	28%	2%	31%

Zdroj: SIRIUS 2015.

Zatímco mezi rodinami bez násilí je opakovaný výskyt závislosti na návykových látkách přibližně 1 %, v rodinách s násilím v blízkých vztazích je to přibližně 9 %.

Se závislostí na návykových látkách se nikdy nesetkalo 98 % všech rodin bez násilí v blízkých vztazích oproti 87 % všech rodin s výskytem násilí v blízkých vztazích.

ZÁVISLOST NA DROGÁCH

	Všechny rodiny: bez násilí	Všechny rodiny: s násilím	Úplné rodiny: bez násilí	Úplné rodiny: s násilím
Nestalo se nikdy	98%	87%	99%	88%
Stalo se jednou v minulosti	1%	4%	1%	5%
opakovaně v minulosti či se děje v současnosti	1%	9%	1%	7%

Zdroj: SIRIUS 2015.

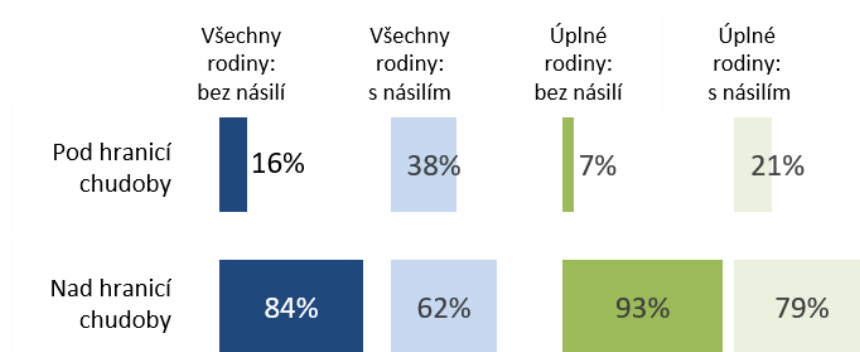
Chudoba

Rodiny, ve kterých se vyskytuje zkušenost s násilím v blízkých vztazích, jsou výrazně častěji zasaženy chudobou.

Pod hranicí chudoby žije 38 % těchto rodin. Nejsilnější je ale pro skupiny rodin obsahující matky samoživitelky. Tedy ačkoliv je chudoba i v úplných rodinách s násilím v blízkých vztazích, kde pod hranicí chudoby žije 16 % domácností, problém chudoby se zhoršuje pro matky samoživitelky po rozpadu těchto vztahů.

Zde se hodí připomenout, že popisujeme korelaci jevů, tedy jejich souvztažnost. Kauzalitu, tedy příčinnost, je nutné vyvozovat opatrně. Chudoba i závislost na alkoholu mohou násilí ve vztazích podporovat, ale někdy se může jednat jen o doprovodný jev nebo o následek dlouhodobě špatné situace v rodině.

CHUDOBA

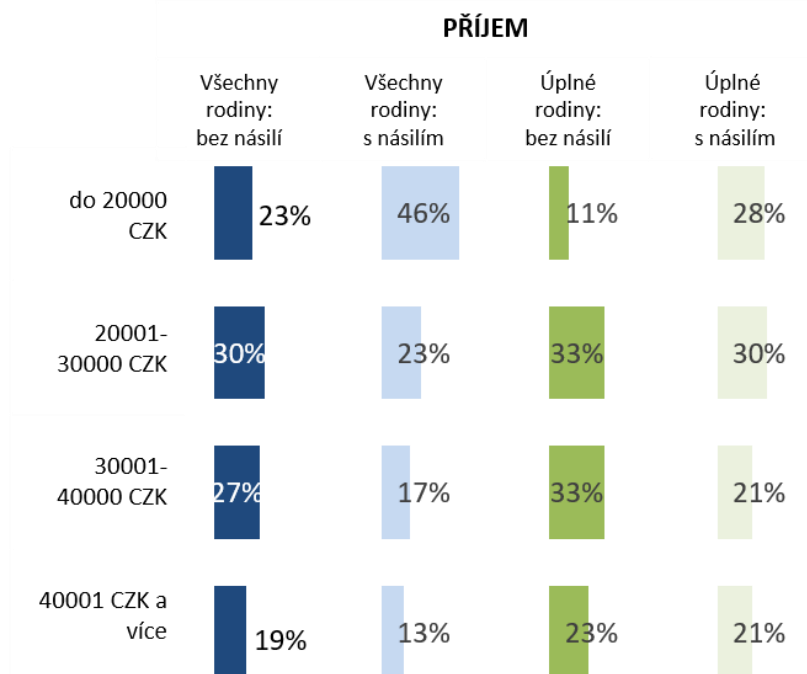
POZN. Hranice chudoby definována jako 60 % mediánu čistého příjmu domácností.

Zdroj: SIRIUS 2015.

Výše příjmu

Domácnosti s výskytem násilí v blízkých vztazích jsou typické tím, že mají nižší příjmy nežli rodiny bez násilí. Jedná se zejména o rodiny samoživitelů. Nicméně mezi úplnými rodinami jsou rodiny s násilím v blízkých vztazích charakteristické rovněž nižšími příjmy.

Celkem 46 % všech domácností se zkušeností s násilím v blízkých vztazích má příjem do 20 000 Kč. V případě všech rodin bez výskytu násilí tato výše příjmů platí pro 23 % domácností. Naopak příjmy nad 40 000 Kč má 19 % domácností bez zkušeností s násilím v blízkých vztazích a jen 13 % domácností se zkušeností s násilím v blízkých vztazích.

Zdroj: SIRIUS 2015.

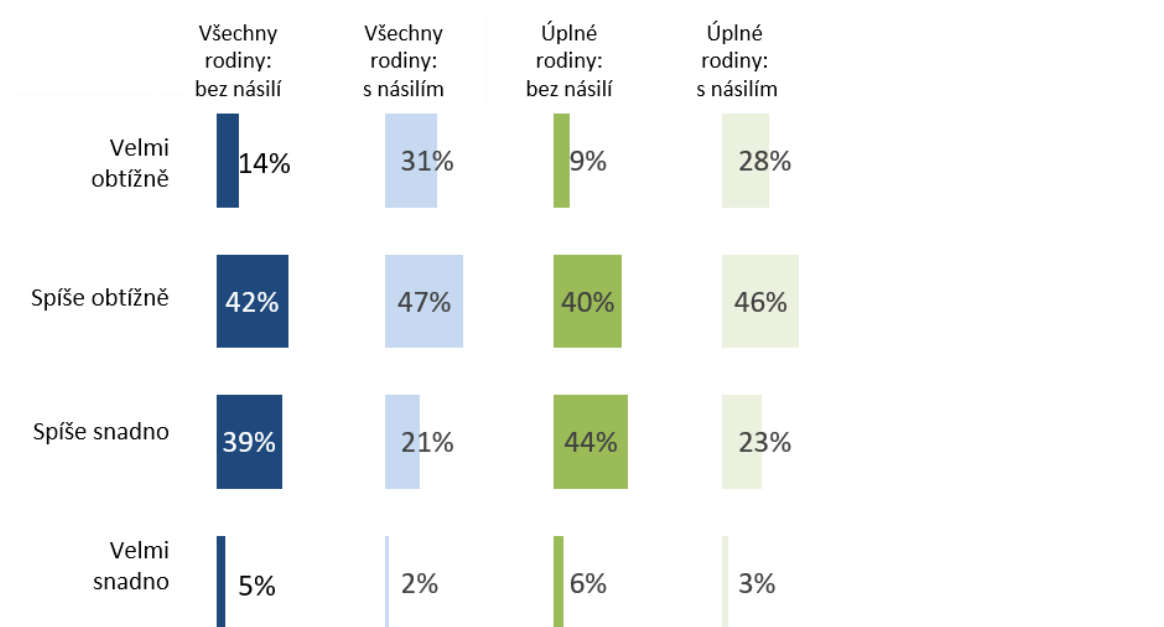
Vycházení s příjmem

Podobná situace je v případě schopnosti domácnosti vycházet s příjmy.

Rysem rodin s násilím v blízkých vztazích jsou problémy vycházet s příjmy (platí pro 78 % všech rodin).

V případě všech domácností bez výskytu násilí se jedná o 56 %. Snadno vychází s příjmy 44 % domácností bez výskytu násilí a pouze 23 % všech domácností se zkušeností s násilím v blízkých vztazích.

JAK DOMÁCNOSTI VYCHÁZÍ S PŘÍJMEM

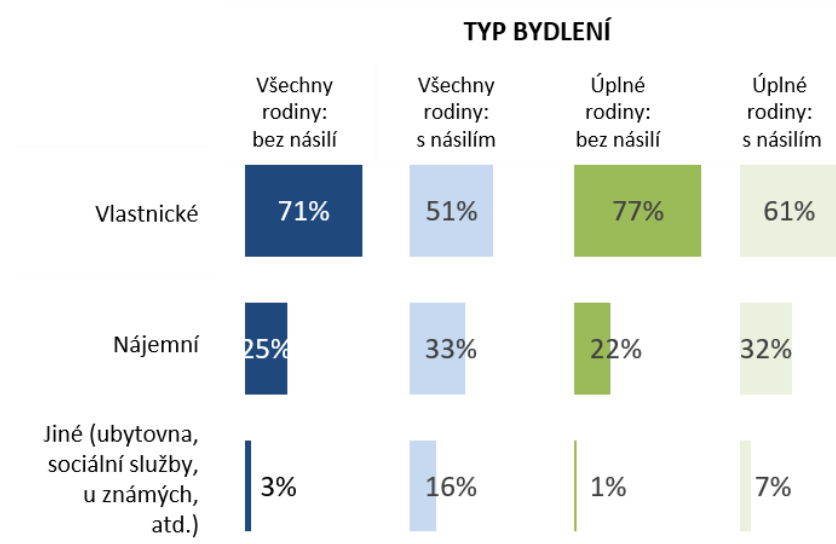
Zdroj: SIRIUS 2015.

Typ bydlení

Rodiny s výskytem násilí v blízkých vztazích bydlí významně méně často ve vlastním bydlení a výrazně častější je nájemní bydlení a zejména také různé další formy dočasného a nestabilního bydlení (ubytovny, u známých apod.).

Tyto nestabilní formy bydlení jsou charakteristické také pro matky samoživitelky.

V případě bydlení platí pro všechny rodiny bez násilí v blízkých vztazích, že ve vlastním bydlení žije 71 % těchto rodin. V případě všech rodin s výskytem násilí v blízkých vztazích jde pouze o polovinu rodin (51 %), protože významná část žije v nájemním bydlení (33 %) nebo na ubytovnách (16 %).

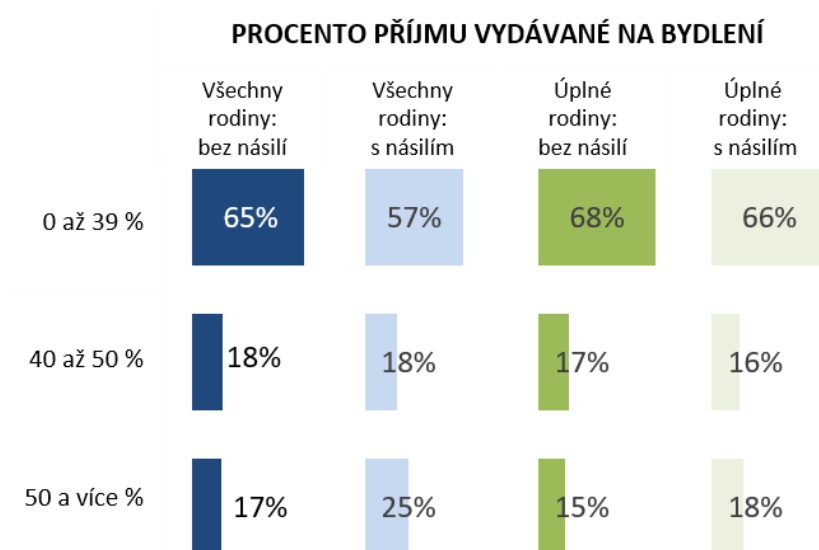
Zdroj: SIRIUS 2015.

Nákladnost bydlení

Z hlediska finanční nákladnosti bydlení (branné jako % příjmu vydávané na bydlení) není rozdíl mezi úplnými rodinami s násilím v blízkých vztazích či bez násilí.

Rozdíly se objevují až při započítání všech rodin. Zde jde zejména o vliv skupiny zahrnující matky samoživitelky, která je nejvíce ohrožena finanční nedostupností bydlení.

Pro 65 % všech rodin bez výskytu násilí v blízkých vztazích nepřesahují výdaje na bydlení 40 % příjmů, zatímco 17 % všech rodin bez zkušeností s násilím vydává na bydlení více než 50 % příjmů. V případě všech rodin s výskytem násilí v blízkých vztazích jde o 25 % rodin.

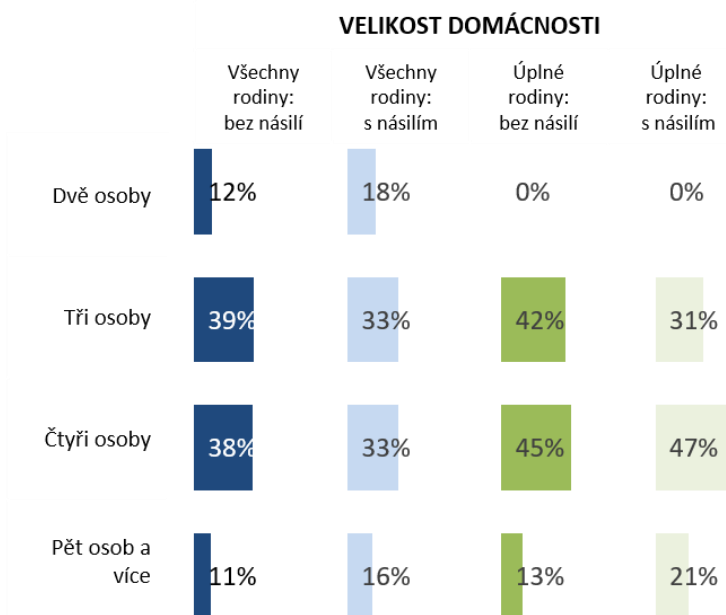

Zdroj: SIRIUS 2015.

Velikost domácnosti

Rodiny s výskytem násilí jsou charakteristické vyšším počtem členů domácnosti (5 a více osob) a to jak v případě všech rodin (včetně samoživitelek), tak v případě úplných rodin.

V případě velikosti domácnosti platí pro všechny rodiny se zkušeností s násilím v blízkých vztazích, že 33 % to jsou domácnosti ze tří osob, stejný počet 33 % domácností tvoří čtyři osoby, v 18 % jde o dvě osoby a v 16 % se jedná o domácnosti s pěti a více osobami. V případě rodin bez zkušeností s násilím v blízkých vztazích platí, že rodiny ze tří osob tvoří největší podíl 39 %, následují je se 38 % domácnosti ze čtyř osob, v 12 % to jsou dvoučlenné domácnosti a v 11 % domácnosti z pěti a více osob.

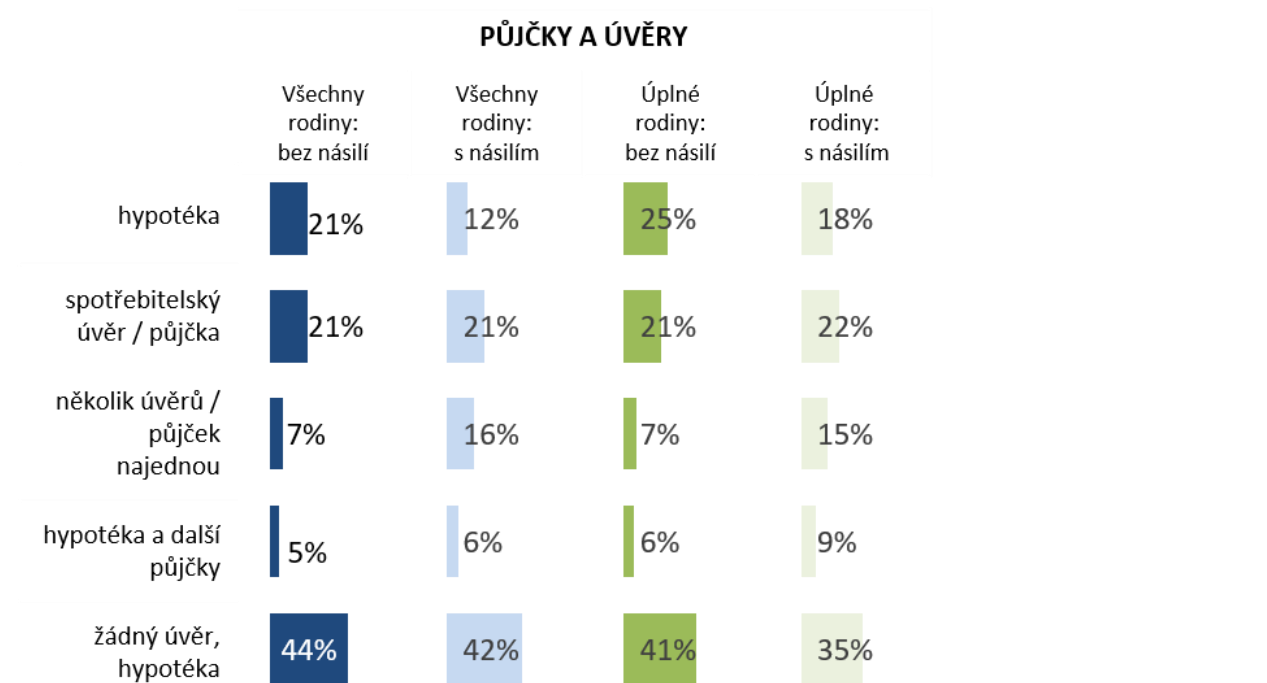

Zdroj: SIRIUS 2015.

Půjčky a úvěry

Pro domácnosti s násilím v blízkých vztazích je charakteristickým rysem nižší zastoupení hypotečních úvěrů a naopak vyšší zastoupení situací kumulace několika úvěrů najednou.

Hypotéku má 12 % rodin s výskytu násilí a 21 % rodin bez výskytu násilí. 16 % všech rodin se zkušeností s násilím v blízkých vztazích má několik úvěrů nebo půjček najednou, v případě všech rodin bez zkušeností s násilím v blízkých vztazích jde pouze o 7 % domácností.

Zdroj: SIRIUS 2015.

Vybavení domácnosti

Pro rodiny s násilím v blízkých vztazích je charakteristická celková horší vybavenost domácnosti. Jde o důsledek celkově horšího socioekonomického statusu rodin. V případě celkových výsledků za všechny rodiny jde zároveň o důsledek vyššího zastoupení neúplných rodin, zejména rodin samoživitelů.

Největší rozdíly jsou ve vlastnictví automobilu, počítače a internetového připojení.

V případě automobilu platí pro všechny rodiny bez násilí v blízkých vztazích, že vlastní automobil má 77 % těchto rodin. V případě všech rodin s výskytem násilí v blízkých vztazích jde pouze o 53 % rodin.

Počítač (PC, notebook) vlastní 92 % rodin bez násilí v blízkých vztazích oproti 76 % rodin se zkušeností s násilím v blízkých vztazích.

Podobná čísla jsou u internetového připojení domácností. K internetu je připojeno 92 % rodin bez zkušeností s násilím v blízkých vztazích a jen 76 % rodin s výskytem násilí v blízkých vztazích.

	VYBAVENÍ DOMÁCNOSTI			
	Všechny rodiny: bez násilí	Všechny rodiny: s násilím	Úplné rodiny: bez násilí	Úplné rodiny: s násilím
Rozhlasový přijímač	70%	64%	72%	62%
Televizor	96%	93%	97%	98%
Automobil	77%	53%	86%	67%
Počítač (PC, notebook)	92%	76%	95%	86%
Tablet / iPad	38%	33%	41%	33%
Internetové připojení	92%	77%	95%	86%
Mobilní telefony pro dospělé členy domácnosti	99%	97%	99%	98%
Mobilní telefony pro děti	45%	47%	46%	56%
Samostatná postel pro každého člena domácnosti včetně dětí	97%	90%	98%	92%
200 a více knih	35%	29%	38%	31%

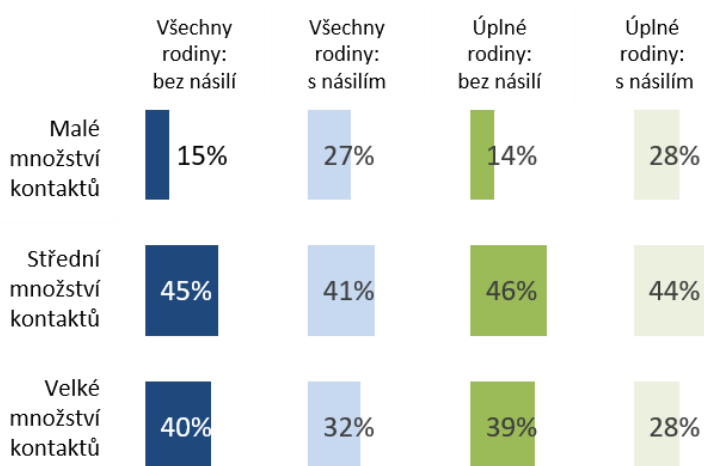
Zdroj: SIRIUS 2015.

Množství sociálních kontaktů

Další častější charakteristikou je omezenost sociálních kontaktů rodin s násilím v blízkých vztazích. Jde o projev nízkého sociálního kapitálu a sociální izolovanosti, což se projevuje v omezených možnostech spoolehnot se na přátele, příbuzné a další vazby.

V případě sociálních kontaktů platí pro všechny rodiny bez zkušeností s násilím v blízkých vztazích, že velké množství kontaktů má 40 % těchto rodin, střední množství kontaktů má 45 % rodin a malé množství kontaktů má 15 %. V případě všech rodin s výskytem násilí v blízkých vztazích velké množství kontaktů má 32 %, střední množství kontaktů má 41 % a malé množství kontaktů má 27 % těchto rodin. Mezi úplnými rodinami se zkušeností s násilím malé množství kontaktů má až 28 % domácností.

MNOŽSTVÍ SOCIÁLNÍCH KONTAKTŮ

POZN. Proměnná reprezentující množství kontaktů byla zkonstruována na základě dvou otázek, které měří (a) intenzitu setkávání s přáteli a (b) intenzitu setkávání s příbuznými. Do skupiny s nízkými sociálními kontakty patří ti, kteří se setkávají s přáteli a příbuznými méně často nežli jednou za měsíc.

Zdroj: SIRIUS 2015.

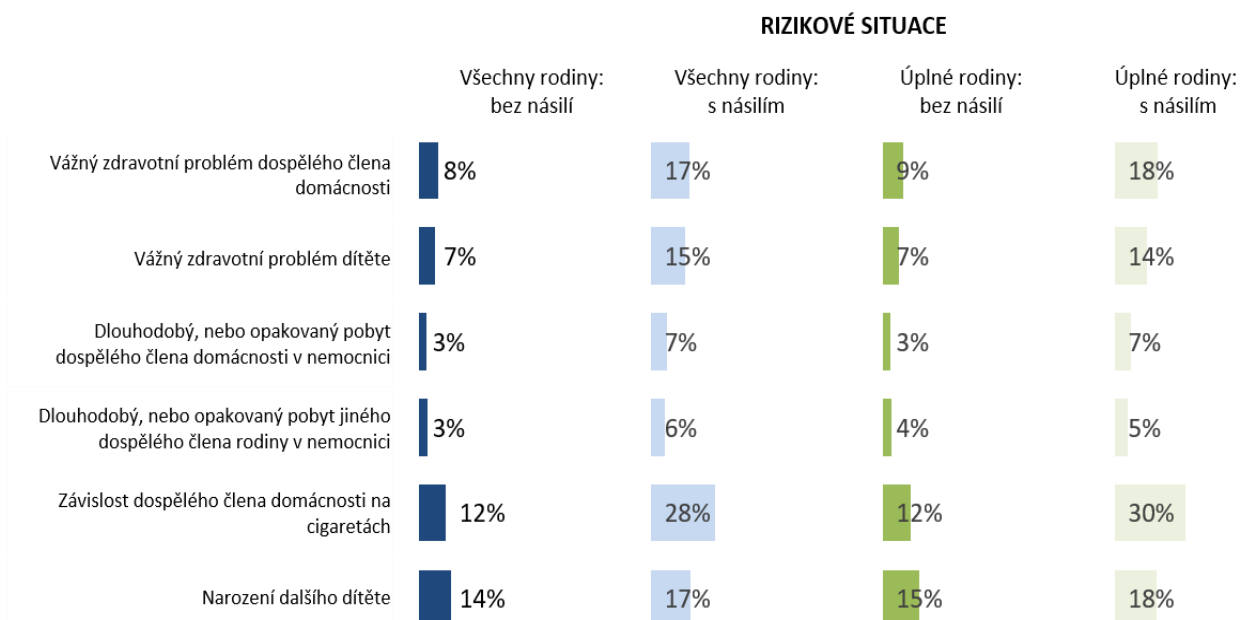
Další rizikové faktory v domácnosti

V rodinách s násilím v blízkých vztazích je celkový výskyt rizikových faktorů/situací výrazně častější nežli v rodinách bez násilí v blízkých vztazích.

Výskyt nám mapovaných rizikových situací je v rodinách s násilím přibližně dvakrát častější, a to bez ohledu na to, zda jde o úplné rodiny, nebo o všechny rodiny (včetně samoživitelek).

Může se jednat mimo jiné o následující rizikové faktory nebo situace:

- vážný zdravotní problém dospělého člena domácnosti – vyskytuje se v 17 % všech rodin s násilím oproti 8 % rodin bez násilí v blízkých vztazích;
- vážný zdravotní problém dítěte – objevuje se v 15 % všech rodin s násilím a v 7 % rodin bez výskytu násilí v blízkých vztazích;
- závislost dospělého člena domácnosti na cigaretách – výskyt ve 28 % rodin s násilím v blízkých vztazích a ve 12 % rodin bez zkušenosti s násilím v blízkých vztazích.

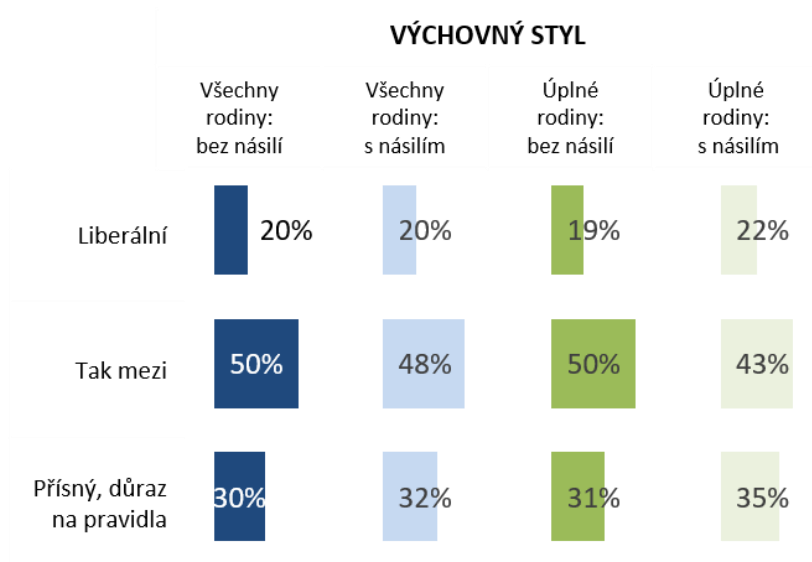

Zdroj: SIRIUS 2015.

Výchovný styl

Pro rodiny se zkušeností s násilím v blízkých vztazích není typický žádný konkrétní výchovný styl ve smyslu liberální výchovy nebo důrazu na dodržování pravidel.

To mj. znamená, že neplatí, že by se násilí vyskytovalo zejména v rodinách, které deklarují přísný styl výchovy a důraz na pravidla.

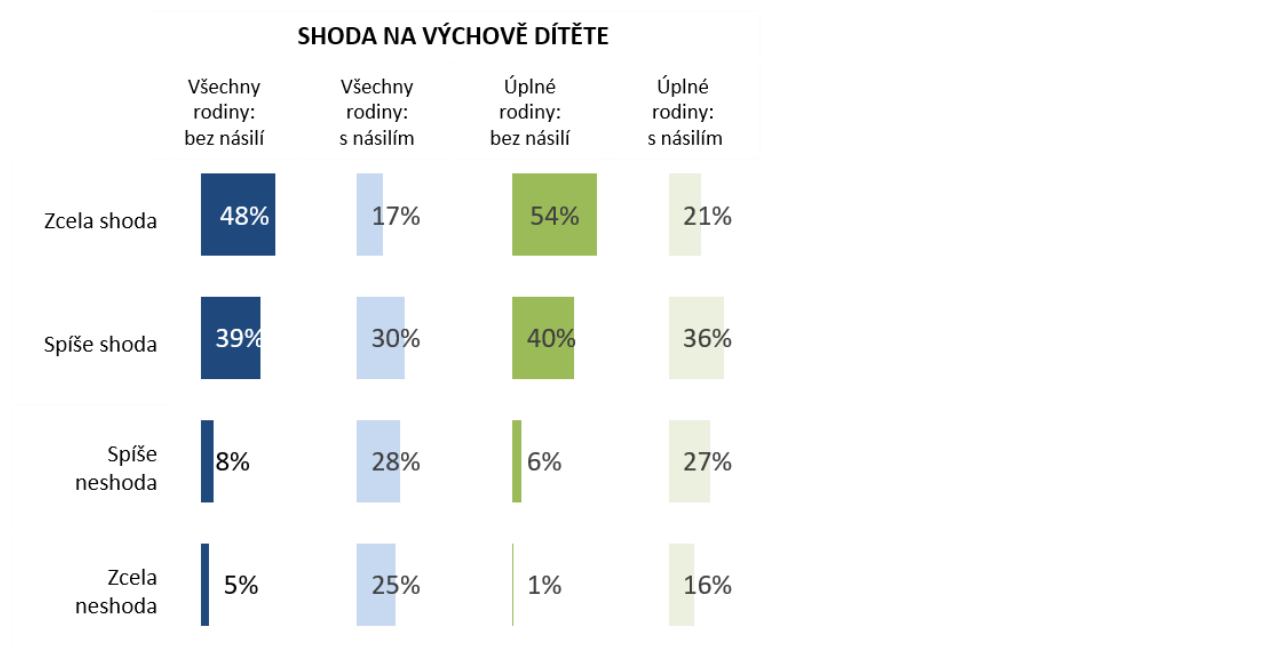

Zdroj: SIRIUS 2015.

Shoda na výchově dítěte

Zkušenost s násilím v blízkých vztazích souvisí s mírou shody obou partnerů na výchově dítěte. Zde je výrazně vyšší shoda u rodin bez násilí v blízkých vztazích.

Na výchově se shodne 87 % těchto rodin oproti 47 % rodin s násilím v blízkých vztazích. V přístupu k výchově se naopak neshodne 13 % rodin bez zkušenosti s násilím a 53 % se zkušeností s násilím v blízkých vztazích.

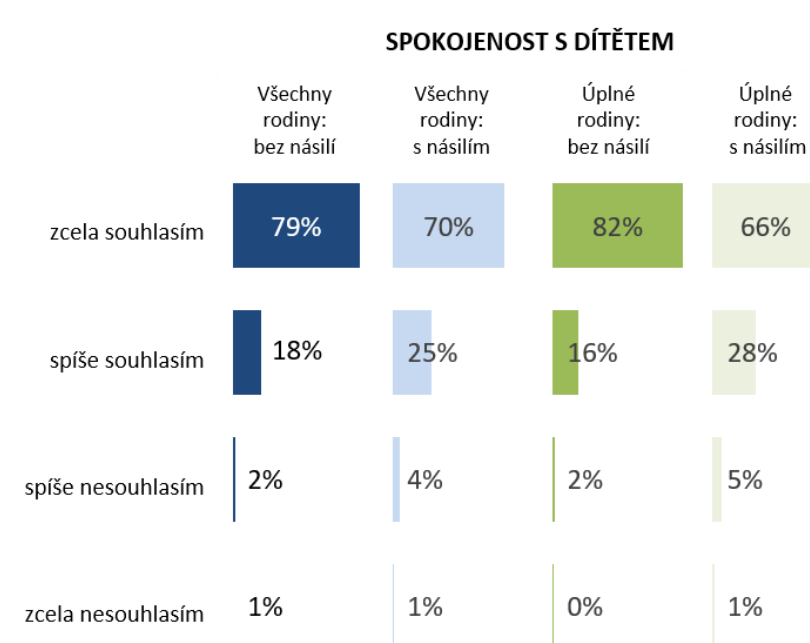

Zdroj: SIRIUS 2015.

Vztah k dítěti

Spokojenost rodičů s dítětem rodiny se zkušeností s násilím od ostatních spíše neodlišuje. Deklarovaná spokojenost s dětmi je sice v rodinách s násilím mírně nižší (vyšší podíl „spíše souhlasím“ proti „zcela souhlasím“), nicméně podíl nespokojených je obdobný.

V rodinách bez výskytu násilí v blízkých vztazích je 97 % a v rodinách s výskytem násilí je 95 % rodičů spokojených s dítětem. Podíl „spíše souhlasím“ proti „zcela souhlasím“ je 18 % ku 79 % v rodinách bez výskytu násilí a 25 % ku 70 % v rodinách s násilím v blízkých vztazích.

Zdroj: SIRIUS 2015.

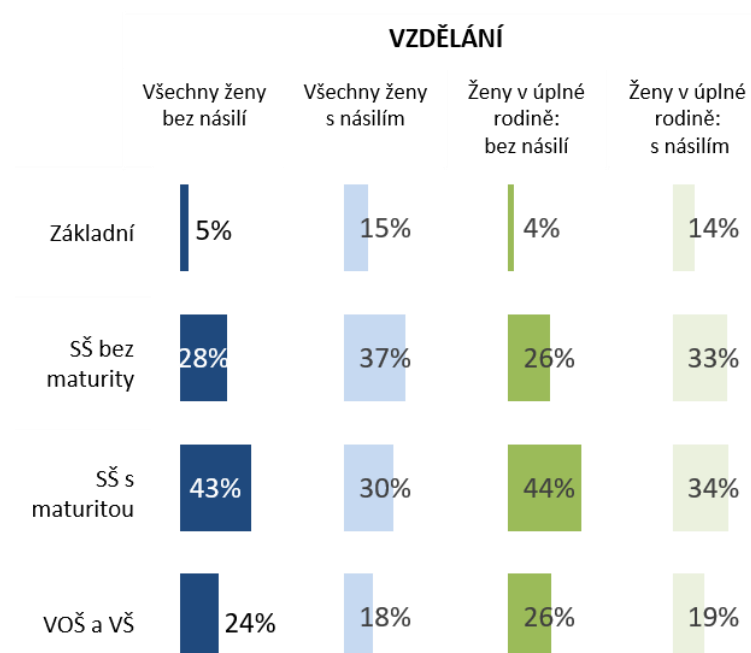
Charakteristiky žen

Vzdělání

Mezi charakteristiky žen, které mají častější zkušenost s násilím v blízkých vztazích, patří relativně nižší dosažené vzdělání. To platí jak pro ženy žijící v úplných rodinách, tak pro ženy samoživitelky.

Nicméně mezi ženami se zkušeností s násilím v blízkých vztazích jsou zastoupeny všechny vzdělanostní kategorie, tedy včetně žen s vyšším vzděláním. Zkušenosti s násilím tak nemají pouze ženy s nízkým vzděláním, ale ženy všech vzdělanostních vrstev včetně vysokoškoláček.

Statisticky častěji (52 % případů) jsou ale zastoupeny ženy se základním vzděláním i středním vzděláním bez maturity. Ve 30 % případů mají zkušenost s násilím v blízkých vztazích ženy se středním vzděláním s maturitou a v 18 % se jedná o ženy s vyšším a vysokoškolským vzděláním.

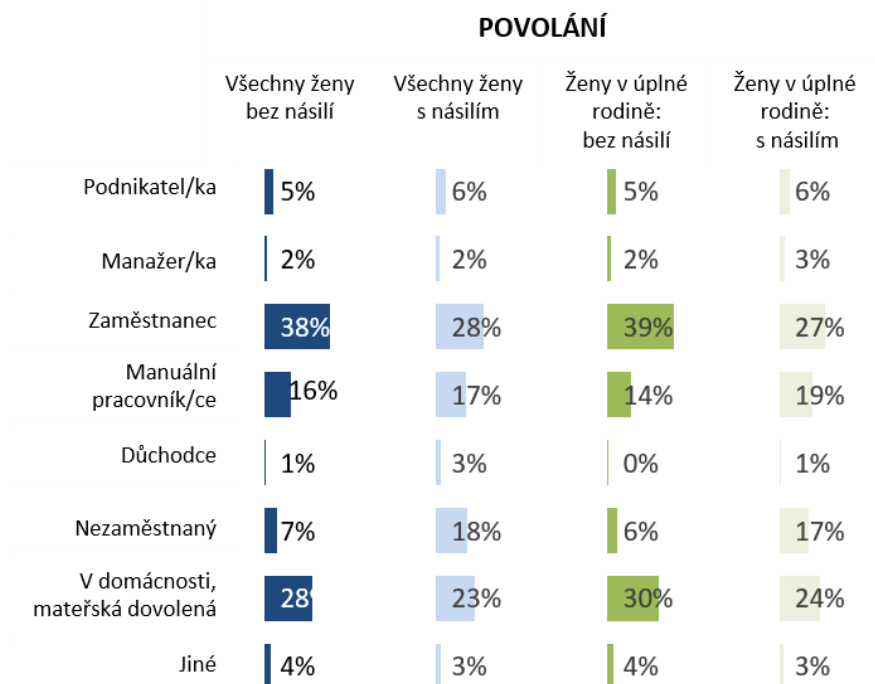

Zdroj: SIRIUS 2015.

Povolání

Z hlediska povolání je pro ženy s násilím v blízkých vztazích charakteristické, že jsou častěji nezaměstnané.

V případě povolání platí, že mezi ženami, které mají zkušenost s násilím, je 18 % nezaměstnaných. Zatímco mezi ženami bez zkušenosti s násilím v blízkých vztazích je nezaměstnaných jen 7 %.

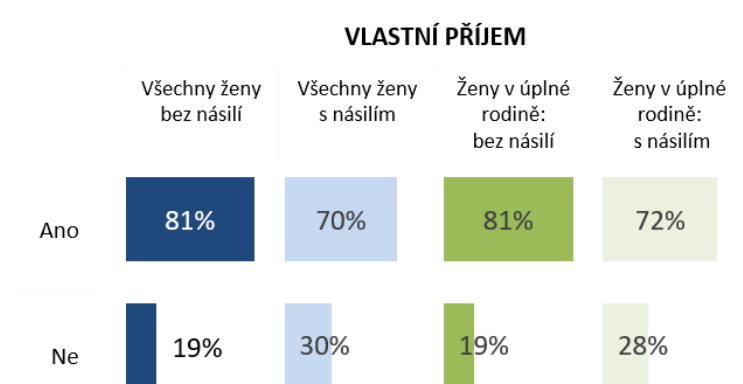

Zdroj: SIRIUS 2015.

Příjem

Ženy se zkušenostmi s násilím mají většinou vlastní příjem, ale je mezi nimi statisticky více žen bez vlastního příjmu, než u žen, které s násilím v blízkých vztazích zkušenost nemají.

V případě vlastního příjmu platí pro ženy bez zkušenosti s násilím v blízkých vztazích, že vlastní příjem má 81 % těchto žen. V případě žen se zkušeností s násilím jde o 70 % žen s vlastním příjmem a 30 % těchto žen vlastní příjem nemá.

Zdroj: SIRIUS 2015.

Důvěra v ostatní lidi

Pro ženy se zkušeností s násilím v blízkých vztazích je celkově charakteristická nižší obecná důvěra v ostatní lidi.

Pro obecnou důvěru platí, že 45 % žen se zkušeností s násilím v blízkých vztazích nedůvěřuje a 21 % těchto žen důvěřuje v ostatní lidi. Ženy bez zkušenosti s násilím v blízkých vztazích nedůvěřují ve 34 % případů a ve 31 % důvěřují v ostatní lidi.

OBECNÁ DŮVĚRA V OSTATNÍ LIDI

	Všechny ženy bez násilí	Všechny ženy s násilím	Ženy v úplné rodině: bez násilí	Ženy v úplné rodině: s násilím
Nedůvěřuje	34%	45%	33%	40%
Ani důvěřuji, ani nedůvěřuje	35%	33%	36%	34%
Důvěřuje	31%	21%	31%	25%

Zdroj: SIRIUS 2015.

Kde by ženy hledaly pomoc

Nedůvěra se také projevuje v případech hledání pomoci, zejména u „formálních institucí“. Ženy bez zkušenosti s násilím v blízkých vztazích častěji uvádí, že by hledali pomoc u odborníků než ženy, které zkušenost s násilím v blízkých vztazích prodělaly.

Pouze v případě neziskových organizací je celková důvěra žen se zkušeností s násilím v blízkých vztazích vyšší než u žen bez zkušenosti s násilím.

- Neziskovou organizaci by kontaktovalo 56 % všech žen bez zkušenosti s násilím oproti 63 % žen se zkušeností s násilím v blízkých vztazích.
- Pomoc psychiatra by vyhledalo 79 % všech žen bez zkušenosti s násilím oproti 69 % žen se zkušeností s násilím v blízkých vztazích.
- Na učitele nebo pedagoga by se obrátilo 74 % všech žen bez zkušenosti s násilím a 62 % žen se zkušeností s násilím v blízkých vztazích.
- Na krizovou telefonní linku by zavolalo 65 % všech žen bez zkušenosti s násilím a 56 % žen se zkušeností s násilím v blízkých vztazích.

	KDE BY HLEDALI POMOC?			
	Všechny ženy bez násilí	Všechny ženy s násilím	Ženy v úplné rodině: bez násilí	Ženy v úplné rodině: s násilím
Ped.-psych. poradna	81%	73%	82%	70%
Poradna pro rodinu	72%	67%	74%	64%
Nezisková organizace	56%	63%	57%	54%
Krizové telefonní linky	65%	56%	67%	50%
Internetové poradny	41%	39%	41%	40%
Psycholog	85%	82%	86%	81%
Psychiatr	79%	69%	80%	67%
Učitel, pedagog	74%	62%	75%	57%
Lékař	83%	80%	84%	77%
Úřad práce	34%	33%	33%	26%

Zdroj: SIRIUS 2015.

Aktivity s dětmi

Ženy se zkušeností a bez zkušenosti s násilím v blízkých vztazích se neliší v tom, do jaké míry tráví čas se svými dětmi ve smyslu realizace různých aktivit: povídání si, výletů, sledování televize. Pouze v kategorii zahrnující hry s dítětem, uspávání a čtení je četnost v případě žen s násilím v blízkých vztazích nižší a to zejména v situacích násilí v blízkých vztazích v úplných rodinách.

V případě aktivit s dětmi platí pro všechny ženy bez zkušenosti s násilím, že si hraje s dětmi, uspává nebo dětem čte 51 % těchto žen. V případě všech žen s výskytem násilí v blízkých vztazích jde o 41 % a v případě žen s násilím v úplných rodinách se těmto aktivitám věnuje pouze 35 % z nich.

	AKTIVITY S DĚTMI			
	Všechny ženy bez násilí	Všechny ženy s násilím	Ženy v úplné rodině: bez násilí	Ženy v úplné rodině: s násilím
Povídání si	50%	54%	50%	51%
hry s dítětem, uspávání, čtení	51%	41%	53%	35%
volnočasové aktivity, výlety apod	50%	48%	54%	51%
TV a internet	50%	49%	49%	44%

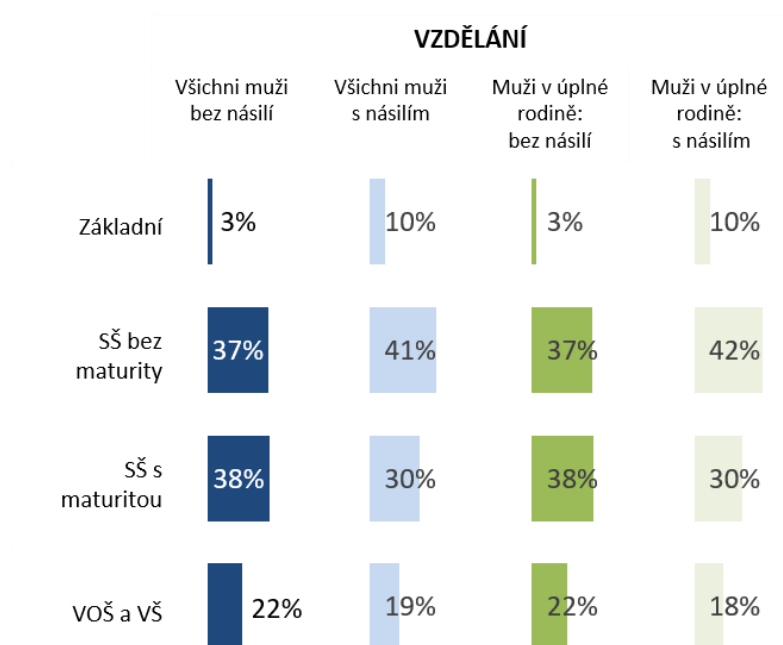
Zdroj: SIRIUS 2015.

Charakteristiky mužů

Vzdělání

Mezi charakteristiky mužů, kteří mají častější zkušenost s násilím v blízkých vztazích, patří spíše nižší dosažené vzdělání. To platí jak pro muže žijící v úplných rodinách, tak pro muže sólo rodiče. Mezi muži se zkušeností s násilím v blízkých vztazích jsou nicméně zastoupeny všechny vzdělanostní kategorie včetně mužů s vyšším vzděláním. Zkušenosti s násilím tak nemají pouze muži s nízkým vzděláním, ale muži všech vzdělanostních vrstev včetně vysokoškoláků.

Statisticky častěji (51 % případů) jsou však zastoupeni muži se základním a středním vzděláním bez maturity. Ve 30 % případů mají zkušenost s násilím v blízkých vztazích muži se středním vzděláním s maturitou a v 19 % se jedná o muže s vyšším vzděláním. Je zde tak rozdíl proti skladbě mužů bez zkušeností s násilím v blízkých vztazích

Zdroj: SIRIUS 2015.

Národnost

Zkušenost s násilím se častěji vyskytuje u mužů, kteří mají jinou než českou, moravskou a slezskou národnost.

V případě národnosti platí pro všechny muže s násilím v blízkých vztazích, že 91 % z nich je české, moravské a slezské národnosti. 9 % z nich má jinou národnost.

V případě všech mužů bez výskytu násilí v blízkých vztazích jde pouze o 2 % mužů s jinou národností a 98 % mužů má českou, moravskou a slezskou národnost.

Zdroj: SIRIUS 2015.

Povolání

Mezi muži, kteří mají zkušenost s násilím v blízkých vztazích, se častěji objevují nezaměstnaní muži a manuální pracovníci. Zkušenost s násilím se nicméně vyskytuje také u podnikatelů či manažerů.

V případě povolání platí, že mezi muži, kteří mají zkušenost s násilím v blízkých vztazích, je 14 % nezaměstnaných, zatímco mezi muži bez zkušenosti s násilím v blízkých vztazích jde pouze o 3 % nezaměstnaných.

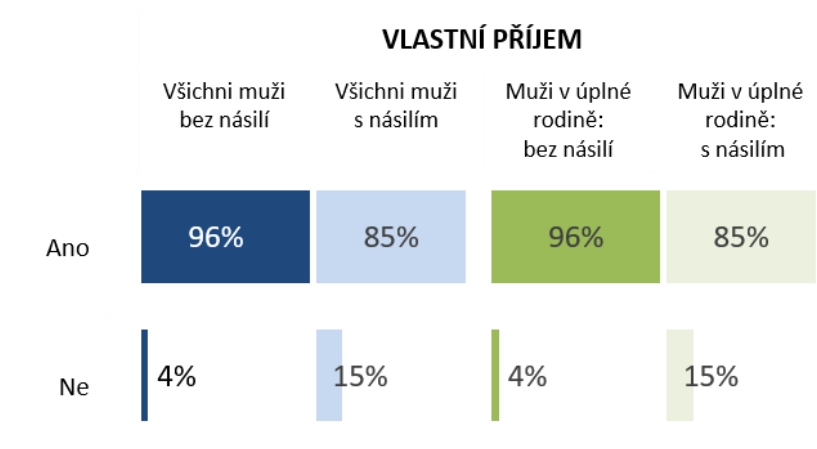
	POVOLÁNÍ			
	Všichni muži bez násilí	Všichni muži s násilím	Muži v úplné rodině: bez násilí	Muži v úplné rodině: s násilím
Podnikatel/ka	17%	16%	17%	15%
Manažer/ka	7%	6%	7%	6%
Zaměstnanec	36%	27%	37%	27%
Manuální pracovník/ce	32%	34%	32%	34%
Důchodce	1%	1%	1%	1%
Nezaměstnaný	3%	14%	3%	15%
V domácnosti, mateřská dovolená	1%	1%	1%	1%
Jiné	3%	1%	3%	1%

Zdroj: SIRIUS 2015.

Příjem

Stejně jako u žen, i muži se zkušenostmi s násilím mají většinou vlastní příjem, ale je mezi nimi statisticky více mužů bez vlastního příjmu, než u mužů, kteří s násilím v blízkých vztazích zkušenost nemají.

V případě vlastního příjmu platí pro muže bez zkušenosti s násilím v blízkých vztazích, že vlastní příjem má 96 % těchto mužů. V případě mužů se zkušeností s násilím jde o 85 % mužů s vlastním příjmem a 15 % těchto mužů vlastní příjem nemá.

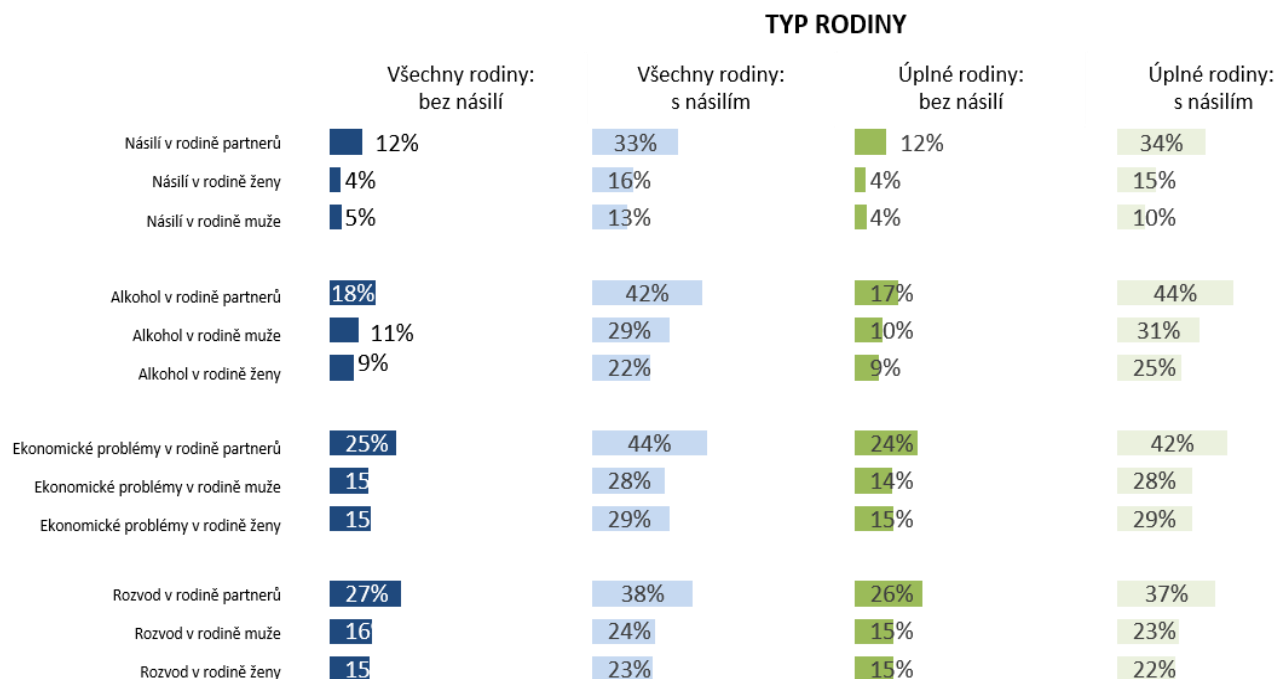

Zdroj: SIRIUS 2015.

Situace v původní rodině

Častým rysem rodin se zkušeností s násilím v blízkých vztazích je, že rizikové faktory existovaly již v původní rodině jednoho či obou partnerů. Nehraje přitom roli, zda šlo o rodinu partnera nebo partnerky, patologické vzorce se přenáší po linii muže i ženy. Pro muže i ženy, u kterých dnes existuje zkušenost s násilím v blízkých vztazích, byl charakteristický výskyt násilí, alkoholismu a ekonomické problémy v původních rodinách jejich rodičů.

Pro všechny rodiny se zkušeností s násilím v blízkých vztazích platí, že v původní rodině jednoho či obou partnerů se objevovaly ekonomické problémy ve 44 % případů, alkohol ve 42 %, rozvod nebo rozchod ve 38 % a násilí v blízkých vztazích ve 33 % případů, což je vždy více než u rodin bez zkušenosti s násilím.

Zdroj: SIRIUS 2015.

Prediktory domácího násilí: regresní analýza

Zdroje násilí v blízkých vztazích může pomoci identifikovat metoda tzv. regresní analýzy. Regresní analýza je označení statistických metod, jejichž pomocí odhadujeme hodnotu proměnné (v našem případě výskyt násilí v blízkých vztazích) na základě znalosti jiných veličin (např. alkoholismu v původní rodině). Graf níže ukazuje vliv jednotlivých faktorů na existenci násilí v blízkých vztazích v rodinách.

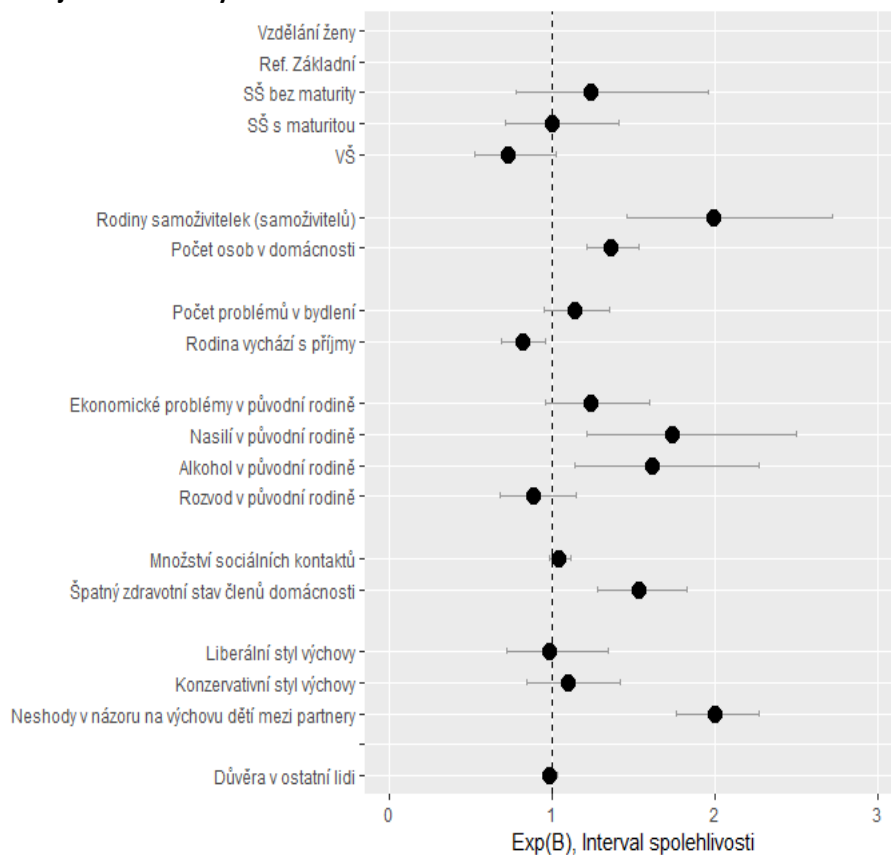
Jako statisticky významné vychází následující prediktory:

- Rodiny samoživitelek a samoživitelů
- Počet osob v domácnosti
- Násilí v původní rodině
- Alkohol v původní rodině
- Špatný zdravotní stav členů domácnosti
- Neshody rodičů na výchovu dětí

U většiny výše uvedených problémů není možné jednoznačně určit kauzalitu efektů, u násilí a alkoholu v původní rodině se jedná logicky o prediktor.

Charakteristiky modelu: logistický regresní model; Nagelkerke R square = 0.22; Hosmer & Lemeshow test > 0.05

Zdroje násilí v blízkých vztazích

Závěrečné shrnutí

Násilí v blízkých vztazích se vyskytuje ve všech typech domácností a neexistuje charakteristika, která by mu zcela odporovala či bránila. Násilí se může objevit mezi dobře situovanými rodiči vysokoškoláky ve velkém bohatém městě, stejně jako mezi nezaměstnanými rodiči se základním vzděláním na malé obci.

Přesto můžeme, ze statistického hlediska, konstatovat, že u úplných domácností, ve kterých probíhá nebo probíhalo násilí v blízkých vztazích, je/byla vyšší pravděpodobnost výskytu těchto faktorů:

- závislost na alkoholu a návykových látkách (drogách)
 - chudoba
 - nižší příjmy
 - rodina hůře vychází s příjmy
 - větší velikost domácnosti (5 a více osob)
 - kumulace úvěrů a půjček
 - horší celková vybavenost domácnosti
 - menší množství sociálních kontaktů (sociální izolovanost)
 - závislost dospělého člena domácnosti na cigaretách
 - vyšší pravděpodobnost výskytu zdravotních problémů u dospělých i dětí
 - neshoda partnerů na stylu výchovy dítěte
-
- nižší dosažené vzdělání žen
 - nezaměstnanost u žen
 - nižší důvěra žen v ostatní lidi
 - nižší důvěra žen ve schopnost institucí a profesionálů pomoci s problémy
-
- nižší dosažené vzdělání mužů
 - nezaměstnanost u mužů
 - jiná než česká národnost u mužů

Existence násilí v blízkých vztazích je také výrazně častější v těch rodinách, kde se v původní rodině jednoho či obou partnerů u jejich rodičů vyskytovaly rizikové faktory ve formě násilí, závislosti na alkoholu či ekonomických problémů.

Analýzu dat z hlediska problematiky mezigeneračního přenosu plánujeme blíže přiblížit v jiné zprávě.

<https://www.paqresearch.cz>

<http://centrumlocika.cz>

<https://nadacesirius.cz>